

TRANSILVANIA.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Naseudului. — Acadeni'a romana. — Procesu verbalu luat in siedinti'a din 15 Ianuariu 1880 a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. — Dela 15 Ianuarie, comitetulu a mai tienutu siedintia in 28 Februariu st. n. — Mortalitatea. — Publicatiune. — Anuntiu.

Flor'a phanerogama

din fostulu Districtu alu Naseudului.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru Class'a III. vice-capitanu emerit.

Complexulu toritorialu, a carui *Flor'a* este obiectulu acestui tractatu, jace in ànghiulu nord-osticu alu Transilvaniei intre 41° 58' si intre 43° 18' alu lungimei dela insul'a *Ferro*, apoi intre 46° 54' si intre 47° 34' alu latimei nordice, si contine 55.57 miluri patrâte.

Acestu teritoriu a constituitu dela 1861 pàna càtra finea anului 1876 o jurisdictiune civila de sine statatóre, sub numirea „Districtulu Naseudului,” càndu apoi s'a impreunatu cu Districtulu Bistritiei, formandu ambele Districte „Comitatulu Bistriti'a-Naseudu.

Intrég'a parte nordica si ostica constà din unu bratiu alu muntiloru carpatici, dela care escuru spre internu mai multe ramificatiuni de munti, de déluri si de coline despartite prin vali, in partea cea mai mare afunde si strimte. Acésta imprejurare in legatura cu inaltimea terenului, atribue acestui teritoriu unu aspectu muntosu, in cea mai mare parte mai pucinu aptu spre agricultura.

Lungimea catenei de munti incepèndu dela alpele Ciblesiu, care in partea de càtra nord-vestu forméza graniti'a cu comitatulu Solnocu-Dobâc'a si alu Marmatiei, si pàna la Dragoias'a, care in partea de càtra ostu-sudu forméza graniti'a cu Romani'a (Moldov'a), si cu comitatulu Ciucului, este preste 20 miluri.

Elevatiunea media a acestei catene este in partea nordica mai mare decâtu in partea ostica. Cea din tàiu se calcula la 1800, éra ceialalta la 1600 metri, pre càndu unele vèrvuri se ridica preste 2000 metri.

Cu respectu la elevatiune, acestu teritoriu se inparte in:

I. regiunea inferióra, adeca a valiloru, colineloru si a délurilor (promontoriiloru), dela punctulu celu mai diosu (circa 280 m.) pàna la 800 metri;

II. regiunea montana, dela 800 pàna la 1250 metri;

III. regiunea subalpina si alpina dela 1250 pàna preste 2000 metri.

Dupa diferitele culturi contine:

pamentu aratoriu	5.41	miluri	□
gradini si fenatiu	8.44	„	„
pasiuni, inclusive cu ale muntiloru	11.07	„	„
paduri	29.44	„	„
neproductivu	1.21	„	„
	= 55.57 „ „		

Dintre cerealii se cultiva:

Cucuruзу (malaiu, porumbu, papusioiu) si hriscã prin vali pàna la o elevatiune (inaltime) de 600 metri; grâu, secara, ordiu si cartofi pàna la 950, éra ovesu pàna la 1250 metri.

Padurile constau in cea mai mare parte din bradetu, mai pucine de fagu, éra stegiariulu provine numai in unele grupe mai merunte. Afara de acestea soiuri de lemne mai provinu inca: ulmi, plopi, carpini, artitari, paltini, jugastri, tisa, teiu, mestecanu, alunu, scorusiu, salci, arini, s. a.

Padurea frundiósa incéta — in calcululu mediu — la 1200, éra cea acerósa (de bradetu) in facia la 1600, si in dosu la 1800 metri.

Morasteni turfóse, numite tinove s'au bahne, de estensiune mai mare se afla pre teritoriulu comunei Cosn'a si Ilv'a mare, éra de estensiuni mai mici, precumu si locuri paludinóse, in mai multe parti.

Laçuri mai mari nu suntu, éra mai mici se afla atàtu pre munti, de es. pre Ineu, Cisia, Corongisiu, etc, càtu si pre déluri si la siesuri.

Apele principale, dela care si respectivele vali 'si au numirea suntu:

1. Fluviulu Bistriti'a-auria, care dela isvorulu seu si pàna la valea „Diac'a“ forméza graniti'a din parte cu Marmati'a si din parte cu Bucovin'a, are unu cursu spre ostu, si se varsa in Siretu. De acest'a apartienu riuurile laterale: Cosn'a si Tesn'a, care forméza graniti'a cu Bucovin'a.

2. Fluviulu Somesiu (mare), care in cursulu seu spre sudu-vestu adapa valea Rodnei, si se scurge in Tis'a.

La acest'a apartienu riurile si valcelele mai insemnate: Cubasielulu, Isvorulu, Aniesiulu, Cormai'a, Ilv'a, Lesciorulu, Strimb'a, Feldrisielulu, Rebr'a, Salauti'a si Ciblesielulu.

3. Riulu Bistriti'a in valea Borgoului.

4. Riulu Sieulu, care ambele intrunindu-se se varsa sub numirea de Sieu in Somesiu.

5. Fluviulu Muresiu, care in curgerea sa spre sudu-vestu trece numai in o distantia scurta pre langa comunele Murareni si Rusii-munti.

Afara de apele dulci se mai afla si ape minerale (apa acra) in mai multe locuri, precumu la Rodn'a-vechia, Rodn'a-noua, Sângiorgiu, Parv'a, Cosn'a, Sandroi'a, Valea-Colibitiei, pre Muntele Delulu-latu.

La Aniesiu (Dombhát), $\frac{1}{2}$ óra departare dela Rodn'a-vechia, si la Sângiorgiu suntu intocmiri pentru scalde calde si reci, éra la Valea-Vinului, 1 óra departare de Rodn'a-vechia, si la Autoni'a, $\frac{1}{4}$ óra departare dela acésta comuna, suntu intocmiri numai pentru scalde reci.

Analís'a chemica a apelor minerale dela Sângiorgiu, Aniesiu si Valea-Vinului se afla suscepta sub numirea colectiva „Die Rodnaer Sauerbrunnen“ in „Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, Jahrg. X. (1859), apoi si in brosiur'a: Übersicht der bekanntesten zu Bade- und Trinkkuranstalten benützten Mineralwässer Siebenbürgens, von Professor Dr. Sigmund. Wien, 1860.

Pharmaceutulu Fr. Folberth, care a analisatu acestea ape, se esprima asupra loru:

„Die St. Georger und Dombhátquelle characterisiren sich als muriatische Natronsäuerlinge, d. h. als solche Quellen, welche sich, neben einem bedeutenden Gehalte an kohlen-saurem Natron, noch durch eine namhafte Menge Chlormetalle auszeichnen.

Betrachten wir das Wasser der beiden Quellen in Bezug auf die Menge ihrer festen Bestandtheile, so sehen wir, dass das der erstern sämmtliche in der folgenden Tabelle*) angeführten Wasser übertrifft, und dass der Dambhátquelle, mit Ausnahme Rohitschs, genau zwischen Vichy und Bilin zu stehen kommt. Rohitsch besitzt aber mehr als um die Hälfte weniger kohlen-saures Natron, und muss daher auch an Wirksamkeit der Dambhátquelle nachstehen.

Die Quelle zu St. Georg muss in Anbetracht ihres grossen Gehaltes an kohlen-saurem Natron zu den vorzüglichsten bekannten

*) In respectiv'a tabela suntu scaldele in urmatori'a ordine rangiate: Vichy Grande-Grille, Bilin Iosefsquelle, St. Georg, Faschingen, Dombhát, Gleichenberg, Emskrähnen, Salzbrunn, Roisdorf, Selters, Rohitsch, Borszék.

Natronsäuerlingen gerechnet werden; selbst das berühmte Faschingen wird von diesem Wasser überbothen, und es gehört ihm daher mit Recht der dritte Rang in unserer Tabelle Schwefelsaure Salze enthält die St. Georgerquelle wie bekannt, nur Spuren, dafür übertrifft ihr Gehalt an Chlornatrium sämmtliche angeführte Säuerlinge. Das anwesende Jod, obgleich dessen Menge gering, zeichnet diese Quelle vor allen andern aus, da nur höchst geringe Menge dieses Körpers in Vichy aufgefunden wurde. Seine Anwesenheit dürfte manche von aufmerksamen Aerzten gemachte Beobachtung bezüglich der therapeutischen Wirkung dieses Wassers erklären. Der hohe Werth dieser ausgezeichneten Quellen wird noch besonders durch die grosse Ergiebigkeit derselben gesteigert. Die St. Georger Quelle liefert in 24 Stunden eine Wassermasse von beiläufig 53280 Pfund; diese enthält 138 Pfund Kochsalz und 131 Pfund kohlen-saures Natron, während 105 Pfund auf die verschiedenen andern Bestandtheile entfallen, zusammen also die enorme Masse von 374 Pfund fixer Bestandtheile.

Das Wasser der Dombhátquelle hat weniger kohlen-saures Natron als Szt. György und Faschingen, und nimmt somit seine Stelle zwischen dem letzteren und Gleichenberg ein. In Bezug der kohlen-sauren Erden steht es mit Borszék fasst auf gleicher Höhe; sein Kochsalzgehalt wird nur von Selters und Roisdorf überstiegen, und schliesst sich somit in dieser Beziehung fest an Roisdorf an. Am meisten Aehnlichkeit zeigt Dombhát in seiner chemischen Constitution mit Gleichenberg und Emskrähnen.“

Asemenea si professorulu Dr. Sigmund se esprima despre acestea ape minerale:

„Dieser Analyse gemäss sind die Quellen von St. Georg und Dombhát äusserst berücksichtigungswerthe Natronsäuerlinge; die St. Georger Quelle hat auf 54 Gran fester Bestandtheile 18 Gran salzsaures Natron; — die Dombhäter auf 38 Gran 14 Gran kohlen-saures und fasst 8 Gran salzsaures Natron. Bilin, Selters und Gleichenberg sind zunächst die gefeierten Quellen des Auslandes, mit denen die Rodnaer zu vergleichen wären.“

Cunun'a muntiloru de càtra nordu si ostu apara cá unu scutu contra venturiloru reci de miédianópte si resaritu, si acést'a este caus'a, cà celu putienu prin vali, unde suntu situáte si comunele, temperatur'a este moderata, si teritoriulu internu mai putienu espusu venturiloru nord-ostice.

Totusi considerandu diferinti'a in respectulu relatiuniloru de elevatiune (2263—280=1983 metri), alu situatiunei singurateceloru puncte locale, si alu formatiunei geologice, apoi mai considerandu si estensiunea paduriloru si multimea isvóreloru, riuriloru si fluviiloru, se póte dice, cà si relatiunile climatice suntu diferite.

Deci, de si temperatur'a in regiunea inferióra este moderata, totusi in regiunea montana, subalpina si alpina este cu atátu mai aspra, cu càtu si elevatiunea este mai mare.

Neaflandu-se pàna acumu in acestu tienutu instituite pentru observari meteorologice *), asiá pentru regiunea inferióra ar poté servi — de si numai aproximativu — datele meteorologice relative la cetatea Bistriti'a, ce se afla in apropiarea tienutului nostru. Dupa acestea se-ar' poté calculá:

I. Temperatur'a anuala media + 6.5° Reaum.
 maximulu + 29.0° "
 minimulu — 24.0° "

sau pentru:

iarna (Dec., Ianuaru, Februaru) — 2.8° "
 primavéra (Martie, Aprile, Maiu) + 6.5° "
 véra (Iuniu, Iuliu, Augustu) . + 15.0° "
 tómná (Sept., Oct., Novembre) . + 8.0° "

II. Pressiunea aerului: maximulu 331^{'''} Paris.
 minimulu 310^{'''} "

III. Precipitatiunea atmosferica anuala media. 342^{'''} "
 maximulu 368^{'''} "
 minimulu 290^{'''} "

Daca se va luá numerulu totalu de plóia de preste anu cu 160 dile, cade pre fia care di de plóia, circa 2.14^{'''} par.

Dilele de plóia si prin urmare si cantitatea precipitatiunei suntu pre munti, sau pre locuri mai apropiate de acestia, cu multu mai numeróse, decâtu in partile mai departate. In genere se póte dice, cà in acestu tienutu suntu anii ploiosi mai puçinu favoritori, ba adeseori chiaru daunatiosi pentru economi'a rurala, decâtu aceia, in cari predomnesce seceta.

Precumu despre intrég'a Transilvania, asiá in specie si despre acestu tienutu stau la dispositiune in privinti'a puncteloru mesurate parte trigonometrice si parte barometrice numai unele date fragmentarie, care suntu de multeori si contradicatórie.

Atari date referitóre la acestu tienutu se afla in Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, Jahrg. IX, XV, XIX, apoi pre mapele edate de càtra c. r. institutu militar-geograficu din Vien'a, de càtra Scheda, Merzich, etc.

In urmatoriulu tablou se voru indica atátu comunele, càtu si muntii si alte puncte deodata cu nivelulu lor, observandu, cà punctele nemesurate, spre a se deosebi de celea mesurate, suntu provediute cu *, si cumcà datele nivelului la celea nemesurate s'au calculatu numai aproximativu, prin combinare si apretuire cu celea mai de aprópe mesurate.

*) Se astépta dela institutul gimnasiului superioru din Naseudu se satisfaca si acestui postulatú atátu de necesariu din punctu de vedere nu numai sciintificu, ci si localu economicu.

A. Comunele.

I. In Valea Somesiului.

a) In Valea principala.

		Petióre vieneze	metri.
1. Rodn'a-nóua	Trig.	1992.—	629.63
	Kl. & B. *)	1998.99	631.84
2. Rodn'a-vechia (opidu)	Trig.	1608.—	508.26
	Kl. & B.	{1622.30	512.79
	" "	{1624.58	513.50
	Fischer	1593.20	503.58
* 3. Maieru		1500.—	474.12
4. Sàngiorgiu (2.84 metri sub fontan'a de apa minerala)	Kl. & B.	1430.96	452.30
5. Ilv'a-mica	Kl. & B.	1277.62	403.83
* 6. Feldru		1180.—	372.97
* 7. Nepos		1130.—	357.99
* 8. Rebrisiór'a		1050.—	331.99
9. Naseudu (opidu)	Trig.	1020.—	322.40
	Kl. & B.	{1018.16	321.79
	" "	{1021.06	322.74
	Fischer.	1023.91	323.64
* 10. Salv'a		990.—	312.91
* 11. Mititei		970.—	306.60
* 12. Mocodu		930.—	293.95

b) In Valea laterala Ilv'a.

* 13. Ilv'a-mare		1800.—	568.94
14. Magur'a	Kl. & B.	1719.53	543.53
* 15. Sânt-Iosifu (Poian'a)		1550.—	489.92
* 16. Lesiu		1510.—	469.12

c) In Valea laterala: Rebr'a.

* 17. Parv'a (Lunc'a-Vinului)		1700.—	537.34
* 18. Rebr'a-mare		1400.—	442.51

d) In Valea laterala Salauti'a.

19. Romuli (Strimb'a)	Kl. & B.	1761.—	556.81
20. Telciu	" "	1223.83	386.74
* 21. Bichigiu		1180.—	372.97
* 22. Hordeu		1040.—	328.72

e) In Valea laterala Ciblesielu.

* 23. Suplaiu		1720.—	543.66
* 24. Gaureni		1480.—	467.80
* 25. Poieni		1470.—	464.64
* 26. Runcu		1450.—	458.32
27. Zagr'a	Trig.	1242.—	392.58
	Kl. & B.	1276.53	403.46

II. In tienutulu fluvialu: Bistriti'a aurie.

28. Cárlibab'a-Transilvaniei (Ludvigsdorf).	Trig.	2862.—	904.63
29. Cosn'a	Trig.	2580.—	815.49

III. In Valea Borgoului.

30. Borgo-Muresieni	Kl. & B.	2067.67	653.55
* 31. B. Bistriti'a		1620.—	512.05
* 32. B. Tih'a		1570.—	496.25

*) Datele de Klops et Burghardt, Fischer, Kreil si Stache suntu basate pre mesurari barometrice.

	Petióre vieneşe	metri.
33. B. Prundu Trig.	1566·—	494·98
Fischer.	1569·07	495·95
* 34. B. Suseni	1510·—	477·28
* 35. B. Mediloceni	1480·—	467·80
36. B. Dioseni Kl. & B.	{1451·18	458·69
" "	{1455·76	460·14
* 37. B. Rusu	1400·—	442·51

IV. In Valea Sieului.

* 38. Budaculu-romanescu	1460·—	461·48
* 39. Ragl'a	4430·—	451·99
* 40. Gledinu	1420·—	448·83
41. Monoru Kl. & B.	1410·97	445·98
* 42. Sieutiú	1360·—	429·87
* 43. Sânt-ion'a	1180·—	372·97
* 44. Nusifaleu	1150·—	363·49

V. In Valea Muresiului.

* 45. Rusii-munti	1385·—	437·78
* 46. Morareni	1380·—	436·19

B. Muntii si alte puncte.

Scald'a „Antoni'a“ langa Rodn'a Kl. & B.	1575·07	497·85
Scald'a „Aniesiu“ totu aci	1503·03	471·08
Scald'a „Valea-Vinului“ la fân- tana	{2213·80	699·74
" "	{2219·96	701·69
La Colbu	2152·31	680·62
La cas'a de spalatu metalu Nr. 2.	2784·99	880·28
La cas'a dela cunicul'a Teresi'a	3186·15	1007·08
Pétr'a-glodului, la mór'a de firezu	2090·31	660·72
Délulu-glodului	3089·49	976·53
La scurgerea Mariiloru in So- mesielu (2.84. m. preste ni- voulu apeí)	2159·39	682·71
La inbinarea Isvorului-mare cu Isvorulu-preluciloru	2244·07	709·31
La gur'a pareului Necitasiu	2459·43	777·38
La inbinarea paraeloru Preluci si Isvorulu-smeului	2670·—	843·93
" "	2672·70	844·35
La podulu preste pareulu Capra foiloru	2968·73	938·36
La cas'a de birtu (de presentu casarma de gendarmi) pre Poian'a-rotunda	3761·09	1188·81
In tarniti'a Poieni-rotunde, punc- tulu celu mai inaltu alu dru- mului de tíera, ce comunica intre Valea-Somesiului si a Bistritiei-aurie Trig.	3918·—	1238·40
Kl. & B.	{3978·70	1257·59
" "	{3979·08	1257·71
La junctiunea acestui drumu cu drumulu Marmatiei (Sigetului), la podulu preste Bistriti'a- auria Trig.	3372·—	1065·83
Kl. & B.	3101·70	980·39
Punctulu mai inaltu alu drumu- mului in Délulu-durni, ce duce dela Rodn'a-vechia la Ilv'a-mare Kl. & B.	{2663·84	841·99
" "	{2666·98	842·98

	Petióre vieneşe	metri.
Intre Aniesie (3.79. m. preste nivoulu apeí)	1982·95	626·77
Vîrvulu Aniesiului	3757·17	1187·57
Magur'a langa Rodn'a-vechia vis- a-vis de scald'a de la Aniesiu	3732·56	1179·79
Punctulu celu mai inaltu alu dru- mului pre Strimb'a, ce co- munica intre Valea-Somesiu- lui si a Borgoului	2120·27	670·12
Tihuti'a (prediu) la statiunea de posta Trig.	2796·—	883·76
Totu aci la birtu Kl. & B.	2800·—	885·28
Totu aci inaltimea locului	2845·58	899·46
Pasulu Borgoului, punctulu celu mai inaltu alu drumului de statu, care comunica intre Transilvani'a si Bucovin'a pre Magur'a-Calului	3759·99	1185·30
Kreil.	3782·99	1195·73
Magur'a - Calului, vîrvulu mai inaltu Kl. & B.	3916·81	1238·03
Ciblesiu Trig.	5756·34	1819·47
M. G. K.	5760·—	1820·62
G. St.	5760·80	1820·87
* Arsulú	3438·—	1086·68
* Vîrvulu-petri	5500·—	1738·44
Comarnice Trig.	3462·—	1094·27
* Stefaniti'a	3500·—	1106·28
Tarniti'a de câtra ostu spre Sie- trefu, punctulu celu mai inaltu alu drumului celui nou de tiara, ce comunica cu Mar- mati'a Kl. & B.	2609·24	824·73
Tarniti'a de câtra vestu pre Sie- trefu	2821·68	891·88
Fundulu Valei la pólele Sietre- fului	2202·92	696·30
Muncelulu rîiosu Trig.	5646·—	1784·59
* Magur'a-négra	3400·—	1074·67
* Bassarab'a	5500·—	1738·44
* Betrân'a (Lespedea)	6440·—	2035·55
Magur'a lui Stanu Kl. & B.	3721·95	1176·44
* Birl'a	5400·—	1697·83
* Obêrsi'a-Rebri	6200·—	1959·70
* Rantea	6000·—	1896·48
* Oprisiase'a	5500·—	1738·44
* Crai'a (Detunat'a)	5600·—	1770·05
* Cormai'a	6000·—	1896·48
* Petrosulu	5600·—	1770·05
(Acest'a se nu se confunde cu Pe- trosulu Marmatiei, care are 7266 urme = 2296.64 metrii.)		
* Mirasi'a	6100·—	1928·09
* Rabl'a	6000·—	1896·48
Muncelulu maiereniloru Kl. & B.	5117·17	1617·44
Totu aci regiunea superioara a semenaturiloru si a padurei frondose	3921·—	1239·35
* Isvorulu mare	6300·—	1991·30
* Mihaiass'a	5600·—	1770·05
* Gemenea	7000·—	2212·56

	Petióre vieneşé	metri.
* Gergeleu	6900—	2180·95
* Galati	6500—	2054·52
* Negrilés'a	5400—	1706·68
Corongisiu (sau Lazi si Vîrvulu- laziloru) Kl. & B.	{6284·94	1986·55
" " " " " " " "	{6286·21	1986·95
Totu aci, la locul ce se nu- mesce „la pórtá“ " "	5335·92	1686·58
Totu aci la isvorulu de càtra nordul " "	4774·88	1509·25
* Sac'a	5000—	1580·40
Délulu-popii, Vîrvulu Stache.	4870—	1541·84
Totu aci, regiunea superióra a padurei frondose Kl. & B.	4173—	1390—
Stolu M. G. K.	5088—	1608·21
* Putredulu	5000—	1580·40
* Cisi'a	6600—	2086·13
Ineu, vîrvulu celu mai inaltu . . . Trig.	7158·50	2262·66
" " " " " " " "	G. St. 7159·68	2263·03
" " " " " " " "	M. G. K. 7218—	2281·47
" " " " " " " "	Kl. & B. {7157·10	2262·22
" " " " " " " "	" " {7148·43	2259·48
" " " " " " " "	" " {7157·67	2262·40
Totu aci la Isvorulu celu mai susu pre fačia de càtra sudu (Cost'a-neteda) " "	6588—	2082·43
Laculu „Lal'a“ pre partea nor- dica a Ineului " "	6020·63	1903·10
Isvorulu celu mai inaltu alu val- celeí Lal'a " "	{6511·57	2060·08
" " " " " " " "	{6517·35	2062·01
* Benesiu (Vîrvulu)	5000—	1580·40
Totu aci la fontan'a de apa in plaiu " "	4417·19	1396·19
* Ineutiu α . vîrvulu Ineutului	7000·00	2212·56
" β . vîrvulu Rosiu	7100—	2244·16
* Vîrvulu Gagiloru	6000—	1896·48
* Prelucile	5500—	1738·44
Lopadn'a Kl. & B.	5041·50	1593·52
* Stinisiór'a	5800—	1833·26
Vîrvulu-Omului, vîrvulu mai inaltu Trig.	6360—	2010·27
" " " " " " " "	Kl. & B. {5949·65	1880·57
" " " " " " " "	" " {5954·75	1882·18
Totu aci, la Isvorulu de pre partea ostica a Vîrvului sudicu " "	5534·68	1749·44
Totu aci, vîrvulu stâncei sudice " "	{5932·98	1875·30
" " " " " " " "	{5937·09	1876·60
Totu aci, vîrvulu celu mai inaltu " "	5967·72	1886·28
* Velf'a	5400—	1706·68
* Banculu	5400—	1706·68
* Persi'a	5000—	1580·40
Cucurés'a, siantiurile de càtra ostu la vîrvulu Kl. & B.	4360·40	1778·24
Vîrvulu-crucii la Ilva mic'a " "	3877·43	1225·58
Heniulu, vîrvulu " "	5963·38	1884·91
Vîrvulu de medilocu " "	6068·39	1918·10
Vîrvulu-tomnatecului " "	3771·50	1192·10
Ol'a séu Miloslav'a Trig.	5029·70	1589·79
Vîrvulu G. St.	5038·62	1592·61
" " " " " " " "	Kl. & B. 5054·21	1597·55

	Petióre vieneşé	metri.
Totu aci, signalulu pe vîrvu . M. G. K.	5094—	1610·11
* Zimbroi'a	4500—	1422·36
* Petr'a-Dornei	5000—	1580·40
* Temeu	5100—	1612·01
* Petrile-roşi	5300—	1675·22
* Marisielu	4600—	1453·97
* Gur'a-haiti	4600—	1453·97
Cerbucu Trig.	6378—	2015·96
* Isvorulu-bucinisiului	6300—	1991·30
* Petr'a-tomnatecului	5100—	1612·01
Calimani Trig.	6438—	2034·93
Petrosulu (limite cu comitatulu Mu- resiu-Turd'a) Trig.	6586—	2081·70
Signalulu pe vîrvu M. G. K.	6666—	2106·99
* Gruiuu	4800—	1517·18
* Petr'a lui Draganu	4800—	1517·18
* Struniorulu	5000—	1580·40
* Dalbidanu	4000—	1264·32
* Bub'a	4000—	1264·32
* Bistritiór'a	4500—	1422·36
* Fagetiulu	4000—	1264·32
* Bucsiói'a	5200—	1643·62
* Délulu-negru	4000—	1264·32
* Petr'a-Cusmi	3800—	1201·10
Poian'a-Tomi Trig.	4604·70	1455·45
Vîrvulu acesteia M. G. K.	4608—	1456·51

Pusetiunea geografica, relatiunile climatice, ale formatiunii geologice, ale nivoului si ale configuratiunii teritoriului influentiaza asia de tare asupr'a vegetatiunii, încatu Flor'a acestui tienutu pre càtu in respectulu variabilitatei, pre atàtu si in respectulu numerositatei infaciósiéza o abundantia cá aceea, care pre alte complexe de asemenea estensiune raru, ori nici decum nu se afla.

Aci intempinamu pre unu cercu restrinsu plante montane, subalpine si alpine din Europ'a de medilocu, insoçite de plante din Caucasu, din Balcanu, ba si din Norvegi'a; asemenea si de acelea, ce provinu pe campii si siesuri cu clima mai stêmperata.

In genere se póte dice, cà localitatile cu substratu de varu suntu cele mai abundante in producerea de plante mai rare si mai multivarie, pentru acea astfeliu de localitati cu deosebire in regiunea subalpina si alpina obtienu locul celu dintâiu.

Alu doilea locu obtienu localitatile subalpine si alpine cu substratu micoschisticu.

Suntu plante, care provinu in dóue sau in trei regiuni, pre cându altele provinu numai in un'a regiune. In genere se póte dice, cà plantele, ce apartienu ori numai la regiunea cea mai inferióra, ori numai la cea alpina, nu trecu asia usioru preste lini'a granitiei loro.

Vegetatiunea incepe de comunu a se desvoltá in regiunea inferióra camu càtra finea lunei lui Martie.

Corylus Avellana Populus tremula, nigra si pyramidalis, Alnus glutinosa, Tussilago farfara, Hepatica triloba, Galanthus nivalis suntu prenuntiurile acestei desvoltari.

Camu pe la mediloculu lui Aprilie inflorescu cele mai multe amentacee. *Leucojum vernum*, *Viola hirta*, *canina*, *Capsella bursa pastoris*, *Droba verna*, *Lamium purpureum*, *Veronica polita*, *Salix purpurea*, cinerea si *capraea*, *Crocus bannaticus*, *Erythronium dens canis*, *Daphne Mezereum* s. a.

Dupa acea inflorescu: *Ornithogalum luteum*, *Corydalis solida* si *cava*, *Lathraea squamaria*, *Anemone nemorosa* si *ranunculoides*, *Scilla bifolia*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Isopyrum thalictroides*, *Luzula vernalis*, *Petasites officinalis*, *Amygdalus persica*, s. a.

Càtra finea lui Aprilie si la inceputulu lui Maiu incepu a infori: *Prunus spinosa*, *Salix alba*, *fragilis*, *Russeliana*, *amygdalina*, *Prunus insititia*, *domestica*, *Avium* si *Cerarus*, *Pyrus communis*, *Malus sylvestris*, s. a.

Mesteaceni, fagii si carpini incepu a infrundi.

Pre la diumetate Maiu se afla vegetatiunea de primavéra la culmea desvoltarei sale, si padurile frundiöse suntü mai deplinu infrundite.

In regiunea montana si subalpina incepe desvoltarea vegetatiunei abia in lun'a lui Maiu. In regiunea alpina suntü numai döue periode, un'a de primavéra si alt'a de véra. Inceperea de primavéra atârna dela timpulu topirei de néua. Acésta nu apare inainte de Iuniu. In Iuliu si Augustu domnesce vér'a, cându flor'a e in deplin'a sa desvoltare.

Suntu preste 30 de ani, de cându me ocupu neinteruptu cu botanic'a, si dela 1854 încóce me afli parte in Rodn'a-vechia si parte in Naseudu.

In acestu timpu nu amu pregetatu a scrutá flor'a acestui tienutu.

Spre acestu scopu amu intreprinsu parte singuru, si parte in societate cu alti botanici nenumerate escursiuni in tóte partile, si asia amu percursu — potu dice — toti muntii si tóte valile de mai multe ori si in diferite anotimpuri, necrutandu nici ostenéla nici spese, si mi-amu adunatu unu materialu insemnatu din tóte locurile.

Cu tóte acestea mai multe specii, ba si genuri ce suntu indicate in *Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsylvanicae de Baumgarten*, in dr. Schur *Botanische Rundreise in Siebenbürgen* (susceptuta in *Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürg. Vereins für Naturwiss. zu Hermannstadt X. Jahrg. (1859) p. 119—151*, in *Enumeratio plant. Transsylv. auct. dr. F. Schur*, in *Flora Transsylv. excurs. auct. Mich. Fuss*, precumu si in alte opuri botanice, cá provenitórie pre teritoriulu acestui tienutu, nu le-amu potutu affá.

Nu voiescu a negá absolutu possibilitatea provenirei unor'a dintre acestea plante, cáci se póte fi intemplat, cá dela timpulu lui Baumgarten încóce unele se fia disparutu cu totulu, si in loculu loru se fia aparutu altele, pre cându despre alta parte eu insumi cu privire la estensiunea teritoriului se fia intrelasatu visitarea unor puncte, séu se fia trecutu cu vederea unele plante.

Cu tóte acestea, despre alta parte m'amü convinsu deplinu, cá in determinarea mai multoru plante s'au co-

misu erori invederate, care fara a se fi coresu, s'au stracuratu in opurile citate mai susu.

Nu potu intrelasá a face aci amintire intre alti botanici, despre döue persóne, care in timpurile mai recente s'au ocupatu cu deosebita diligintia cu scrutarea florei transilvane, la care apartiene si flor'a acestui tienutu.

Dr. Ferd. Schur este acel'a, care a descoperitu unele specii nóue si prin acést'a a contribuitu insemnatu la imbogatirea florei din acésta provincia. In unele casuri inse a mersu prea departe in specializare, tractandu de specii distinctive si de acelea plante, care au infaçiosiatu numai modificari de putiena insemnatate, séu si nestatortnice abateri dela form'a tipica, si care prin urmare ar puté constitui numai variatiuni.

Celalaltu este Victoru de Janka, unulu dintre cei mai renumiti botanici din monarchi'a austro-ungara, care pre langa ce a descoperitu multe specii nóue de plante in Transilvani'a, in Ungari'a, in Banatu si in peninsul'a balcanica, a delaturatu si incertitudinea in respectulu unor plante indicate de Baumgarten, inse mai tardiu devenite obiectu de contraversia intre botanicii transilvaneni.

In enumerarea ce urmédia, amü susceptu tóte acelea plante phanerogame ordinate dupa sistem'a naturala a lui Jussieu, care in opurile botanice, ce 'mi stau la dispositiune le-amü aflatu citate cá provenitórie pre teritoriulu fostului districtu alu Naseudului, precumu si tóte acelea, ce le-amü aflatu eu ori consoçii mei pre acestu teritoriu.

Acelea specii si genuri, despre a caroru esistencia nu amü convingere deplina, le-amü notatu cá atari. La unele amü adausu observarile si descrierile necesarie, basate pre autopsia.

La acelea plante, ce suntu mai rari, ori se afla restrinse numai la unele localitati, ori provinu mai susu de regiunea inferióra, amü indicatu mai apriatu loculu natalu, séu si statiunea, cá cu atátu mai usioru se se póta orientá cei ce voru voi a botanisá in venitoriu.

Pre langa plantele, ce crescú spontaneu, amü mai susceptu si de cele cultivate sub ceriulu liberu, parte pentru scopu de economia, si parte pentru scopu de medicina, séu si pentru frumseti'a prin gradinile tieraniloru, din motivulu, cá pre venitoriu la casu de lipsa se nu lipsésca datele recerute in acésta privintia.

Deocamdata amü voitu a edá numai flor'a phanerogama. Mai tardiu, déca 'mi va conccde timpulu, voiu publicá si enumerarea Cryptogameloru.

Cu acésta ocaziune nu amü intrelasatu a dá locu si numiriloru de plante in limb'a romana.

Acestea numiri le-amü culesu parte din diferite opuri, precumu din lexiconulu in patru limbi edatu in Bud'a 1825, — din Vocabulariulu romano-germanu de Polizu, 1857, — din calendariile edate de G. Baritiu pre anii 1857, 1858 si 1859, care a retiparitu nomenclaturele publicate mai antaiu de dlu Cipariu in „Organulu luminarei“ la a. 1847, — din *Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsylv. de Baumgarten*, si parte de adreptulu si dela poporulu de aci.

Potu dice, că cu câtu amu aflatu mai multe numiri, cu atātu s'a aratatu si confusiunea mai mare, pentrucă pre cându un'a si aceeași specia are diverse numiri, pre atunci mai multe si diferite specii, ba si genuri au de multe ori totu un'a si aceeași numire.

La multe plante au lipsitu cu totulu numirile in limb'a romana.

Déca voimu a delaturá unu chaosu cá acest'a, si a inaintá literatur'a romana si in acestu ramu la nivelulu sistemului scientificu, urmandu pre popórele cele mai culte din Europ'a: pre francesi, italieni, germani, nu remane altuceva, decâtu a introduce o reforma radicala in nomenclatur'a romana.

O mica incercare amu facutu si eu in acésta privintia prin aceea, că la plantele cuprinse in acésta enumerare amu datu la fia-care genu o numire generica, si la fia-care specia o numire specifica romana.

Dintre mai multe numiri generice amu alesu un'a, care o amu postpusu imediatu numirei tehnico-botanice, ér' pre celelalte le-amu pusu in parantesa. In acestu modu amu urmatu si la specii.

Unde nu amu aflatu numiri generice si specifice, amu introdusu atari numiri din nou, acomodandu-me parte dupa terminii tehnico-botanici, parte dupa nomenclatur'a italiana ori germana si parte dupa esteriorulu séu alte caractere ale respectivei plante.

In fine aflu de lipsa a dá deslusiri si in privint'a unoru numiri false de munti din acestu ténutu, suscepte mai dintaiu in opulu lui Baumgarten citatu mai susu, care s'au stracuratu si in opurile lui Fuss, Schur si altele.

Baumgarten citéza adeseori in opulu seu doi munti sub numirea de „Ietzilui“ si „Vârfulo-Ietzilui“ si sub numirea de „Dscheammeanie.“

Dupa parerea mea sub numirea de „Ietzilui“ séu „Vârfulo-Ietzilui“ este a se intielege alpele Corongisii (Schur si Fuss scriu „Koron“, „Koronjis“, „Korondsys“, „Korongisch“).

Alpele Corongisii se numesce de poporu si „Lazi“ séu „Vêrvulu-laziloru.“

Baumgarten, care dupa cumu se póte presupune, nu a cunoscutu limb'a romana, a auditu dela conducatorii romani cuventulu „Lazi“ si „Vêrvulu-laziloru“; densulu inse ori a intielesu reu, ori a insemnatu falsu acestea numiri in diariulu seu, si astfelu din Lazi si Vêrvulu-laziloru a devenitu Ietzilui si Vârfulo-Ietzilui.

Acésta parere e spriginita nu numai prin analogia, ei si prin spus'a unoru barbati betrani din Rodn'a-vechia, cari me-au asigurat, că ei au insoçitu pre Baumgarten pre muntii Corongisii, Galati, Putredulu, Stolu si Gémena, precumu si prin impregiurarea, că numirea de Corongisii nu provine in opulu lui Baumgarten.

Din acésta jurstare a urmatu si acea confusiune, că in „Flora Transsilvaniae excursoria“ a lui Fuss se afla indicate totu acelea specii cá provenitórie si pre „Vêrvulu-Ietzilui“ si si pre Corongisii, precumu la Nr. 306, 421, 693, 833, 867, 1156, 1176, 1177, 1180, 1191, 1197, 1314, 1484, 1525, 1552, 1584, 1601, 1609,

1728, 1733, 2012, 2425, 2574 si 2813; pre cându in realitate se referescu numai la unulu si același munte.

Intielege-se sub numirea baumgarteniana de „Dscheammeanie“ alpele Gémena, ori alpele Ineu, nu se póte deplinu constatá.

Pentru referirea la alpele Gémena suntu indiciele analogiei si ale spuseloru conducatoriloru.

Pentru referirea la alpele Ineu este impregiurarea, că acesta este celu mai inaltu, celu mai aprópe de Rodn'a-vechia si celu mai usioru de suitu, apoi in privint'a floristica unulu dintre cei mai interesanti si asiá e greu de presupusu, că Baumgarten nu l'ar fi visitatu, precându ceialalti munti, ce stau in continuitate cu acest'a, ba si Ineusiulu in vecinatatea acestuia, nu au remasu nevisitati.

Abreviatu'r'a opuriloru, la care se face provocare in enumeratiunea secuenta, este urmatórea:

- B. Tr. = Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsilvaniae, auctore dr. Ioanne Christ. Gottlob Baumgarten, Vindobonae 1816, Tom. III. (Phanerogamia) et Tom. IV. Cibinii 1846 (Cryptogamia).
- F. Fl. Tr. = Flora Transsilvaniae excursoria, auctore Michaele Fuss. Cibinii 1866.
- S. E. Tr. = Enumeratio plantarum Transsilvaniae, auctore dr. Ioanne Ferdinand Schur. Vindobonae 1866.
- Fl. Buc. = Flora der Bucovina, von dr. Franz Herbieh. Leipzig 1859.
- H. Ban. = Enumeratio plantarum in Banatu Temesiensi, auctore dr. Ioanne Heuffel. Vindobonae 1858.
- H. V. = Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt.
- K. G. B. = Die bisher bekannten Pflanzen Galiziens und der Bucovina von Iosef Armin Knapp. Wien 1872.
- M. E. = Enumeratio plantarum phanerogamarum imperii austriaci universi, auctore Iosepho Carolo Maly. Vindobonae 1848.
- N. M. E. = Nachträge zu Maly's Enumeratio plant. phanerogam. imper. austriaci universi, von August Neilreich. Wien 1861.
- Fl. N. ö. = Flora von Niederösterreich, von August Neilreich. Wien 1859, II. Bände.
- N. Fl. N. ö. = Nachträge zur Flora von Niederösterreich, von dr. August Neilreich. Wien 1866.
- Ung. Diagn. = Diagnósen der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten Gefaesspflanzen, welche in Koch's Synopsis (edit. II) nicht enthalten sind, von dr. August Neilreich. Wien 1867.

N. Ung. Slav. = Aufzählung der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten Gefaesspflanzen, Nachträge und Verbesserungen, von dr. August Neilreich. Wien 1870.

N. Veg. Croat. = Die Vegetationsverhältnisse von Croatien von dr. August Neilreich. Wien 1868.

Ö. b. Z. = Oesterreichische botanische Zeitschrift, redigirt von dr. Alexander Skofitz. Wien.

Z. b. G. = Verhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien.

(Urmeadia insasi enumerarea plantelor.)

Academi'a romana.

Acea societate de ómeni invetiati, un'a din cele mai tinere sub acestu nume in Europ'a, infiintata sub altu nume in a. 1867, desvoltata sub acest'a de acumu in a. 1879 lucra si ea incetu, in linisce, pe nesimtite, cá tóte societatile scientifice. Vulgului nesimtitoriu i se pare cá ea nu face nimicu. Asiá suntu glótele de cându lumea, ele ceru se le dai sarindariulu cusutu gat'a, cá se'lu imbrace dumineca; ele nu'si potu imaginá labóre fãra vorba multa in publicu, fãra spectacole, tobe, trimbitie, fanfare, flamure si chjote.

In anulu trecutu mai aparura câteva volume din lucrurile academiiei, care inse dincóce de munti nu numai cá au remasu necunoscute, dara si pâna unde au petrunsu, s'au aflatu ómeni fórte usiori, cari fãra a le cetí, au strimbatu din nasu vediendu-le si le-au disú cá suntu desiertatiuni.

Asociatiunei transilvane 'i-ar stá fórte reu, déca nu s'ar ocupá mai de aprópe si seriosu de lucrurile academiiei romane. Ne obliga la acésta chiaru program'a Asociatiunei, care pretinde, cá se publicamu „mai inainte de tóte elaborate originale scientifice din diverse ramuri ale sciintieloru“; mai departe: „producte literarie de tóta clasea, ce aparu in ori-ce parte a romanimeii si suntu de o a-deverata valóre,“ se fia considerate, „anuntiate si dupa impregiurari recensite.“

Nici chiaru organizatiunea academiiei romane nu este cunoscuta de dincóce de munti; din acésta cauza vomu reproduce aici statutele si regulamentul academiiei, ér' alaturea cu acelea un'a din dissertatiunile tinue in anulu trecutu, despre care nici omulu celu mai pedantu sau celu mai reutatosu nu va puté dice, cá nu este un'a din cele mai practice si cá nu ar fi scrisa in interesulu poporului.

Lege

pentru Academi'a romana, promulgata la 29 Martie 1879.

Art. 1. Societatea academica romana, instituita prin decretulu domnescu Nr. 1246 din 26 Augustu 1867, se declara institutu nationalu cu denumirea *Academi'a romana*.

Ea 'si are resiedinti'a in capital'a Romaniei.

Art. 2. Academi'a romana are de scopu cultur'a limbei si a istoriei nationale, a litereloru, a sciintieloru si frumóseloru arti.

Art. 3. Academi'a romana este si remane persóna morale si independente in lucrurile sale de ori-ce natura.

Ea singura se organisédia, isi face regulamente si si administrédia averea, si presente, si viitóre.

Art. 4. Statulu face Academiiei romane o dotatiune anuale fixa de 30,000 lei, care se va inscrie in budgetulu statului.

Din acésta suma, o parte va fi pururea afectata de cátra Academia la acordarea a dóue premie, unulu sciintificu si altulu literariu, purtandu denumirile de: premiulu Lazaru si premiulu Heliade Radulescu; fia-care premiu va fi celu puçinu de cincii mii lei.

Art. 5. Societatiei academice se va dá unu locu de cátra statu pentru cladirea unui edificiu alu seu, care se va hotarí prin o anume lege.

Art. 6. Academi'a romana intretíne relatiunile sale cu guvernulu prin ministeriulu culteloru si instructiunei publice.

Statutele

Academiiei romane votate in siedinti'a ei din 21 Iuniu (3 Iuliu) 1879.

Partea I.

Organizatiune.

Art. 1. Academi'a romana, in puterea legii promulgate prin inaltulu decretu cu Nr. 749 din 29 Martie 1879, se constitue si se organisédia prin urmátóriele statute.

Art. 2. Academi'a formédia unu corpu unicu, carele se compune din trei sectiuni:

- I. Sectiunea literaria,
- II. „ istorica,
- III. „ scientifica.

Art. 3. Atributiunile si indatoririle sectiuniloru se specifica in modulu urmatoriu:

a) Sectiunea literaria se ocupa cu diversele cestiuni literarie si limbistice, mai alesu cu cele destinate a cultivá limb'a romana, precumu si cu cestiunile de bele-arti; ea face publicatiuni critice si organisédia missiuni lexicografice pentru compunerea unui Dictionariu romanu, care se póta fi dreptariulu limbei; incuragiédia si recomanda spre premiare operele literarie si artistice meritorie, de ori-ce natura.

b) Sectiunea istorica se ocupa cu diversele cestiuni de istoria si de sciintie sociale; culege documente importante, mai alesu atingátórie de istori'a Romaniloru; organisédia missiuni pentru asemenea lucrari; iea iniciativ'a pentru explorarea archeologica a tieriloru romane; face publicatiuni, incuragiédia si recomanda spre premiare opere meritorie de istoria si de sciintie sociale.

c) Sectiunea scientifica se ocupa cu lucrarile de sciintie esacte si fisice, care au de scopu utilitatea generale; iea initiativ'a pentru explorarea tieriloru romane, din punctele de vedere geograficu, fisiograficu, agricolu, medicalu si economicu; organisédia missiuni pentru asemenea lucrari; face publicatiuni, incuragiédia si recomanda spre premiare opere meritorie, relative la cunosciint'a scientifica a tieriloru locuite de Romani.

Art. 4. Academi'a isi esercita activitatea sa, in cerculu prescisu ei de lege, atátu prin acte provenite din propri'a ei initiativa, cátu si prin insarcinari, pe care ea se va fi invoitu a le primi dela statu, dela institute. séu dela particulari.

Art. 5. Activitatea Academiei se esercita dupa natur'a actelor:

séu de càtra intregu corpulu academicu;

séu de fia-care din sectiunile ei in parte;

séu de càtra comisiuni, emanate prin alegere, din sinulu Academiei ori alu sectiuniloru, spre a esecutá lucrari anume determinate;

séu in fine de càtra persóne insarcinate de dens'a cu missiuni speciale.

Art. 6. Pána la construirea unui edificiu speciale alu seu, Academi'a isi tiene siedintiele in localulu ce'i este destinat de càtra guvernulu in palatulu Universitatii din Bucuresci.

Art. 7. Odata pe anu, in cursu de 25 dile, incepéndu cu trei-dieci dile inainte de Joi'a Pasciloru, (Joi'a patimiloru) Academi'a se intrunesce in sesiune generale.

De competenti'a sesiunei generale, suntu materiile urmátorie:

a) Determinarea subiectelor de pusu la concursurile ordinare si extraordinare;

b) Decisiunile de luatú asupr'a diverselor premie;

c) Alegerea comisiuniloru care, in cursulu anului, voru cercetá operatele intrate in concursuri, precumu si alte lucrari prezentate Academiei;

d) Decisiunile de luatú asupr'a publicatiuniloru, misiuniloru si acuisitiuniloru, propuse de sectiuni;

e) Facerea si modificarea regulamentelor speciale;

f) Alegerea membriloru Academiei, a membriloru onorari si corespondenti;

g) Receptiunea solemna a membriloru Academiei, alesi in precedent'a sesiune generale;

h) Tienerea de siedintie publice, in interesulu literelor si sciintieloru;

i) Alegerea delegatiunii Academiei, si a oficieloru de sectiuni;

j) Alegerea secretariului generale, a secretariiloru de sectiuni si a cassariului-comptabilu;

l) Revisiunea si ratificarea compturiloru din anulu incetatú;

m) Formarea budgetului pe anulu urmatoriu;

n) Primirea donatiuniloru importante si regulamintarea lorú;

o) In fine, ori-ce alte cestiiuni de interesu generale pentru Academi'a romana.

Art. 8. Academi'a póte fi convocata in sesiune generale extraordinaria, de càtra delegatiunea ei, cándu acést'a, in urm'a unei prealabile comunicatiuni motivate, ce se va adresá tuturoru membriloru Academiei, va fi obtienutu consimtiementulu inscrisu a unei treimi din numerulu lorú totalu.

Art. 9. Siedintiele in sesiune generale se potú tiené numai in presenti'a maioritatii absolute a membriloru Academiei.

Art. 10. Decisiunile Academiei. in sesiune generale, se iau de regula cu maioritaea voturiloru membriloru presenti; inse decisiunile relative la alineatele *b, d, e, f, j, l, si m* din art. 7, nu se potú luá decátu cu dóue treimi din voturile membriloru presenti.

In casu inse de-a nu se puté obtiené dóue treimi la votarea in dóue siedintie consecutive, va fi de ajunsu, in a trei'a siedintia, votulu maioritatii absolute.

Art. 11. Academi'a tiene siedintie ordinare, odata pe septemana in cursulu anului, afara de vacantiile ce ea isi va determiná si care nu potú trece preste dóue luni in totulu.

Siedintiele ordinare septemanale se tienu séu de intregulu corpu academicu, séu de sectiuni, séu numai de comisiuni; dilele si órele se voru determiná printr'unu regulamentu in specialu.

Siedintiele ordinare ale Academiei, ale sectiuniloru si comisiuniloru, se tienu cu numerulu membriloru presenti, ori càti ar fi.

Art. 12. Decisiunile Academiei, in siedintiele ordinare, atátu ale intregului corpu, precumu si ale sectiuniloru si comisiuniloru, se potú luá in genere cu maioritaea voturiloru membriloru presenti, atunci inse numai cándu se afla façia celu puçinu o a trei'a parte plus unulu, din membrii Academiei, ai sectiunei séu ai comisiunei.

Art. 13. Siedintiele ordinare ale Academiei, precumu si cele din sesiunile generale voru fi, parte publice, parte private, dupa decisiunile prealabilu luate de càtra Academia si de càtra sectiuni.

Art. 14. Academi'a publica periodicu *Annalele* sale, care voru cuprinde atátu desbaterile si lucrarile ei administrative, cátu si operatele literare si sciintifice, aprobate de dens'a pentru acestu scopu.

Form'a si impartirea acestei publicatiuni se voru determiná printr'unu regulamentu in speciale.

Art. 15. Pe fia-care anu, la finele sesiunii generale, Academi'a isi alege cu maioritaea de voturi, dintre membrii sei, unu presedinte, spre a dirige desbaterile siedintieloru.

Presedintele va fi secundat de trei asessori (vice-presedinti), alesi asemenea, câte unul din fia-care sectiune.

Fia-care sectiune in parte, isi alege din sinulu ei, pe fia-care anu, la aceeași epoca, câte unu presedinte și unu vice-presedinte speciali, pentru același scopu, aplicatu la ședintiele sectiuniloru.

Presedintii și vice-presedintii său asessorii anuali ai Academiei și ai sectiuniloru nu potu fi realesi mai multu de trei ani consecutivi.

Art. 16. Academi'a isi alege, dintre membri resiedinti in Bucuresci, cu două treimi din voturile membriloru presenti in sesiune generale, unu secretariu generale alu Academiei romane, spre a purtá această sarcina in timpu de șapte ani.

Așemeni, fia-care sectiune isi alege, pe același terminu, cu două treimi din voturile sectiunei, câte unu secretariu de sectiune.

La casuri de necesitate maiore, unulu din secretarii de sectiune inlocuiesce provisoriu pe secretariulu generale in functiunea sa.

Art. 17. Secretariulu generale alu Academiei, intru ceea ce privesce lucrarile de competentia intregulu corpu academicu, ér' secretarii de sectiune, in ce se atinge numai de operatiunile speciale ale sectiuniloru, regulédia lucrarile pregatitorie pentru desbateri, tienu procesele verbale ale ședintieloru, facu raporturi anuale despre activitatea Academiei și a sectiuniloru, priveghiéza tiparirile Academiei.

Secretariulu generale intretiene, in numele Academiei, tóta corespondentia externa și interna cu autoritatile tierii și cu particularii, intru ceea ce privesce lucrarile literare și științifice ale Academiei.

Elu are directiunea imediata a cancelariei academice, de care este respundietoriu.

Secretariulu generale, precumu și secretarii de sectiuni, primescu indemnisiari lunarié fixate.

Art. 18. Presedintele anuale alu Academiei, împreuna cu secretariulu generale și cu cei trei asessori, alesi din sectiuni, formédia delegatiunea Academiei, care o reprezenta in tóte interesele ei administrative și financiare, față cu autoritatile și cu particularii.

Art. 19. Inchiaierile delegatiunii se ieau cu majoritatea membriloru sei, in ședintie, pentru a căroru ținere la casu de trebuintia, toti membrii primescu o indemnisiare anuale fixata, afara de secretariulu generale.

Art. 20. Academi'a are unu personalu accesoriu pentru lucrarile sale de cancelaria și pentru pastrarea și randuirea colectiuniloru sale (biblioteca, museu, etc.)

Acestu personalu va fi numitu de delegatiune, dupa propunerea secretariulu generale.

Numerulu și atributiunile acestui personalu se voru fixá și specificá printr'unu regulamentu, ér' remunerarea lui se va determiná prin bugetele anuale.

Partea II.

Personalulu.

Art. 21. Academi'a romana se compune din treidieci și șese membri, câte doispredece de fia-care sectiune.

Pe langa acesti'a, Academi'a mai numera:
membri onorari
și membri corespondenti.

Art. 22. Membrii Academiei se alegu pe viétia și numai la casu de vacantia, se procede, in cea mai apropiata sesiune generale, la inlocuirea loru.

Art. 23. Membrii Academiei nu potu fi decâtu romani din ori-ce tíera, cunoscuti prin operile și activitatea loru literaria său științifica.

Art. 24. Fia-care sectiune, cu majoritate de voturi, propune candidatii pentru locurile vacante din sinulu ei; ér' alegerea se face de către corpulu intregu alu Academiei, cu două treimi din membrii presenti, in sesiune generale.

Art. 25. Receptiunea solemne a membriloru Academiei se face prin lectur'a in publicu, din partea noului alesu, a unui operatu originalu, relativu de preferentia la o ramura óre-care a desvoltarii nationale.

Art. 26. Fia-care membru alu Academiei, alesu pentru un'a din sectiuni, póte fi chiamatu prin majoritatea voturiloru unei alte sectiuni, a face totuodata parte și din aceea.

Art. 27. Membrii Academiei au dreptulu și datori'a de a participá cu votu decisivu la ședintiele sesiunei generale a Academiei, atátu in adunarile corpulu intregu, câtu și in ale sectiuniloru respective.

Ei ieau parte, dupa putintia, la ședintiele ordinare, folosindu-se și atunci de indemnisiarea (diurn'a) determinata pentru cei ce asista la o ședintia, de ori-ce natura.

Art. 28. Afara de lucrarile literare și științifice ce membrii Academiei, din propria loru initiativa, voru presentá Academiei, fia-care dintr'ensii este obligatu a indepliní sarcinele personale său colective ce i se voru dá de către corpulu academicu său de sectiunea sa respectiva.

Art. 29. *Alteti'a Sa Regale Domnulu Romaniloru*, protectoru alu Academiei romane, este presedintele ei onorariu.

Art. 30. Membrii onorari se alegu de către Academia, atátu dintre romani câtu și dintre straini, fara numeru determinatu, inse:

sáu barbati de litere ori de știintie, cari s'au distinsu prin operele și activitatea loru in favórea natiunei romane;

sáu persóne, care voru fi inlesnitu desvoltarea activitatii științifice și literare a Academiei, prin donatiuni de o valóre insemnata.

Art. 31. Membrii corespondenti se alegu dintre barbatii de specialitate, atātu romani cātu si straini, ale căroru lucrari potu contribui la scopurile Academiei.

Art. 32. Membrii onorari si corespondenti se alegu cu două treimi din voturile membriloru Academiei presenti, in sesiune generale, in urm'a propunerii a cinci membri.

Art. 33. Membrii onorari si corespondenti au dreptulu de a asiste la sedintiele de corpu ale Academiei, cu votu consultativu, numai intru ceea ce privesce activitatea ei literaria si scientifica.

Partea III.

Averea.

Art. 34. Averea Academiei consta in:

- a) Fonduri cu destinatiune speciale;
- b) Fonduri cu destinatiune generale.

Art. 35. Venitul fonduriloru cu destinatiune speciale, si in casurile prescrise de donatori, in sesiune generale, se intrebuinteada conformu dispositiuniloru donatoriloru.

Nu mai in casulu cându actele de donatiune n'aru continea vre-o clausa contraria, sumele ce aru remanē eventualu disponibili din aceste venituri si fonduri cu destinatiune speciale, se potu trece la fondurile cu destinatiune generale.

Din veniturile tuturoru fonduriloru cu destinatiune speciale, Academia preleva pe fia-care anu, unu quantum de 15 la suta pentru acoperirea speselor sale generali.

Art. 36. Din veniturile fonduriloru cu destinatiune generale, si din quantum de 15 la suta prelevatu asupr'a venitului fonduriloru cu destinatiune speciale, se voru efectua tôte spesele de interesu comunu, precumu indemnizarile de sedintie si inlesnirea caletoriei membriloru la sesiunea generale, publicatiunile comune, retributiunea personalului administrativu, acuisitiuni pentru biblioteca, spese de cancelaria, de materialu, de mobiliaru si ori-ce altele cu caracteru de necesitate comuna.

Art. 37. Sum'a remasa disponibile pe fiasi-ce anu din venitul fonduriloru cu destinatiune generale, dupa satisfacerea necesitatiloru comune, se va impartii in fia-care anu in sesiunea generale; parte pentru a spori fondurile cu destinatiune generale: parte intre cele trei sectiuni ale Academiei, in portiuni egale, pentru intempinarea cheltuieliloru necesarie fia-căreia din ele, la indeplinirea atributiuniloru lor, precumu publicatiuni, misiuni, premii, acuisitiuni de materialu scientificu etc.

Art. 38. Economiele ce ar resultă din alocatiunile anuali ce se facu fia-cărei sectiuni, voru constitui, dupa decisiunea sectiunii respective, fonduri speciale de reserva ale ei, cu destinatiune de aceeași natura, că si alocatiunile originarie.

Art. 39. Nici o intrebuintiare de fonduri din partea unei sectiuni nu se pôte face fara de aprobarea Academiei, in sesiune generale.

Art. 40. Academia isi face pe totu anulu budgetulu seu de venituri si de spese.

Art. 41. Averea Academiei, compusa din fonduri permanenti, si din venituri anuali, se administrēdia de dens'a, prin delegatiune, ai cărei membri suntu solidariu respundietori si care este insarcinata a pune in executare dispositiunile budgetului.

Art. 42. Fondurile permanenti ale Academiei si versamintele venituriloru ei periodice, afara de sumele necesarie pentru spesele curenti, se voru pastră la cass'a de depuneri si consemnatiuni.

Art. 43. Pastrarea si manipularea sumelor destinate pentru spesele curenti suntu incredintiate in specialu presiedintelui Academiei, precumu si unui cassariu-comptabilu.

Art. 44. Cassariulu-comptabilu alu Academiei va fi numitu, dupa propunerea delegatiunii, de către Academia, in sesiune generale, cu două treimi din voturile membriloru presenti, avendu densulu si o garantia proportionata cu sumele destinate speselor curenti.

Dispositiuni generale.

Art. 45. Pentru aplicarea diverseloru dispositiuni generale ale presentelor statute, Academia isi face regulamente speciali, aprobate cu voturile a două treimi din membrii presenti in sesiune generale, si care nu se potu modifica, decâtu in aceleasi conditiuni de votare.

Art. 46. Academia romana pôte modifica aceste statute, dupa necesitatile ce timpulu si impregiurarile voru provoca.

Modificarile inse nu se potu face decâtu asupr'a propunerii a septe membri si cu votulu aprobativu a două treimi din numerulu totalu alu membriloru Academiei.

Dēca in două sedintie consecutive la intervale de trei dile nu se voru putē intruni două din trei parti ale intregului numeru alu membriloru Academiei, la a treia sedintia totu dupa intervalu de trei dile, modificarile la statute se voru putē vota cu două treimi din membrii presenti.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 30/1881.

Procesu verbalu

luatu in sedinti'a din 15 Ianuaru 1880 a comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vicepresiedinte. Membrii presenti: Paulu Dunc'a, Elia Macelariu, Iosifu St. Siulutiu, Vis. Romanu, B. P. Harsianu, Eugenu Brote, N. P. Petrescu

Secretariu: G. Baritiu.

§. 67. ad. Nr. 270. 1880. Directiunea despartimentului IV. de la S. Sebesiu transmite protocolulu sedintiei comitetului seu din 3/15 Nov. 1880.

Conclusele luate in acea siedintia sunt, pre càtu de pucine, pre atàta demne de tóta atentiunea; càci mai antaiu: comitetulu constata, cà din tóta inteligenti'a acelu despartimentu nimeni nu a voitu se ia asupra'si oficiulu onorificu de notariu, si asiá comitetulu a denumitu pàna la o adunare generala, la propunerea dlui directoru Piso, pre docentele Daniilu Davidu, de notariu.

Intimatu comitetulu centralu din 18. Sept. relativu la studiulu economicu si etnograficu alu poporului, s'a comunicatu in copia la 3 membri din 3 regiuni ale acelu despartimentu, spre a-si face studiile loru si a veni la tempu cu raporturi.

Alu doilea intimatu alu comitetulu centralu relativu la espositiune a fostu primitu cu multa placere si s'a decisu a se comunicá cu protopopii ambeloru confesiuni, pre langa rogarea, cá se binevoiésca a insarciná pre preo-time prin cerculariu, cá se publice la toti poporeni si se-i indemne la spriginirea acestei idei frumóse. In fine presidiulu trage atentiunea comitetulu asupra starei desolate a agentureloru din acestu despartimentu, in care nici pàna astadi nu s'au distribuit decretel de denu-mire la càtiva agenti, din cari unii voru fi si repausatu; deci se decide a se numi din nou toti agentii din comunele respective.

— Activitatea desvoltata de càtra comitetulu despartimentulu IV. in acea siedintia din 15 Nov. se iea spre placuta sciintia. Incàtu pentru agenturi, comitetulu despartimentulu se fia inviatu a transmite la tempulu seu list'a agentiloru denumiti prin comune, càtra comitetulu centrale.

§. 68 ad Nr. 374. 1880. Dlu canonicu Constantinu Papfalvi arata prin adres'a din 12 Decembre, cà Domni'a sa renuntandu din cause ponderose la functiunea de directoru alu despartimentulu XX. din Blasiu, in adunarea tienuta la Sàmcelu in 20 Nov. a. c. in loculu Domniei sale fù alesu directoru dlu canonicu Elia Vlassa.

— Dupa-ce dlu canonicu Elia Vlassa, totu din cause ponderose, nici decumu nu s'a potutu induplecá se accepte functiunea de directoru alu despartimentulu, si prin adres'a din 12 Decembre Nr. 390 a motivatu de ajunsu acea renuntiare a sa; dupa-ce inse despartimentulu nu póte remanea fàra conducatoriu, anume in acèsta epoca, in care ni se cere o activitate esceptionala, comitetulu centralu va luá mesuri spre a se implini acelu postu in modu provisoriu. (vedi §. 73. ad Nr. 390.)

§. 69. ad Nr. 376. 1880. Dlu canonicu Constantinu Papfalvi transmite sub dat'a din 14 Dec. 1880., atàtu procesulu verbale alu subcomitetulu din siedinti'a de la 7. Nov. càtu si pre alu adunarei generale alu despart. XX., tienute la Sàmcelu in 20 Novembre 1880.

Din acele procese verbali se vede, cà luanduse in discussiune cele doue intimate ale comitetulu centrale din 18 Septembrie relative la espositiune, si altulu la studiulu economicu si etnograficu, s'au luat mesuri eficace pentru ajungerea marelui scopu cu espositiunea, insarcinatu fiindu chiar subcomitetulu cu adunarea, clasificarea si ina-

intarea obiectelor; ér in ceea ce concerne studiulu economicu si etnograficu, adunarea aflà, cà acela ar fi fòrte vastu si decide, cà subcomitetulu se'lu desfaca in partile sale firesci, apoi asiá succesive se'lu dea in desbaterea adunariloru generali ale despartimentulu.

In aceeași adunare s'a luat in discussiune propunerea dlui Stefanu Popu, de a se infintia o reuniune economica. Dupa desbateri indelungate se recunósce in principiu, cà o reuniune de natur'a acelei proiectate ar fi fòrte necesaria si salutaria.

Cu privire la alegerea subcomitetulu, adunarea si-a intrunitu voturile unanime in personele din cari a fostu compusu comitetulu vechiu, si cari sunt: Dnii I. Antoneli. Dr. I. Ratiu, Al. Blasianu, Lud. Ciato, St. Popu si Elia Chiril'a.

Totu in acea adunare s'au inscrisu 3 membrii ord. noiu si 10 ajutatori, de la cari au incursu sum'a de 25 fl. v. a.

— Atatu cuprinsulu procesulu verbale alu comitetulu, càtu si conclusele luate in adunarea despartimentulu de la Sàmcelu si dimissiunea vener. directoru Const. Papfalvi, se iea spre sciintia.

Comitetulu realesu se confirma.

§. 70. ad Nr. 377 1880. Comissiunea pentru planulu ridicarei unui monumentu in memori'a lui Andreiu Muresianu cere, cà in sensulu decisiunei luate in adunarea generala de la Turd'a, comitetulu se dea ordinile necesarie pentru deschiderea listelor de colecte.

— Din motivele produse de càtra respectiv'a comisiune, biroulu este insarcinatu a emite de urgentia cerculariu càtra despartieminte in sensulu acèst'a.

§. 71. ad Nr. 388. 1880. Dlu cassariu Const. Stezariu cere a i se liquidá v. a. 3 fl. cu care suma a procuratu 6 cóle de cuponi la 6 obligatiuni, dela cari s'au gatatu cuponii vechi.

— Cei 3 fl. a se avisá la cassa spre platire.

§. 72. ad Nr. 389 ex 1880. Aureliu Popescu studentu in cl. VI. reala in Dev'a, substerne indicele scolaristicu pe trimestrulu I. 1880/1.

— Se iea spre sciintia.

§. 73 ad Nr. 390 ex 1880. Dlu canonicu Elia Vlassa prin adres'a de dato Blasiu 30 Dec. 1880 arata, cà a renuntiatu in termini nerevocabili la oficiulu de directoru alu despart. XX., oferitu Domniei sale de càtra adunarea generala din Sàmcelu.

— Façia cu dimissiunea vechiului directoru dlu Const. Papfalvi si cu acèst'a a dlui Elia Vlassa reverenti'a sa dlu canonicu I. Antoneli in calitatea sa de membru alu comitetulu acelu despartimentu, se fia inviatu cu onóre a conduce afacerile despart. XX. in modu provisoriu pàna la alta adunare generala, pre care va binevoi a o convocá la tempu acomodat, spre a-si alege directoru alu despartimentulu.

§. 74. ad Nr. 391 ex 1880. Dlu protopopu I. Petricu directorulu despart. I. (Brasiovu) transmite proto-

colulu din siedinti'a subcomitetului de acolo tienuta in 9 Dec., din care se vede, cã acelasi comitetu a luat m-esuri pentru cã membri ordinari se platésca tacs'a da cãte 5 fl., sub care conditiune au apoi se primésca fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ gratis, se ceru inse blanchete de quietantie de la comitetulu centrale. Cu aceea ocasiune dlu Diamandi Manole 'si descoperi vointi'a de a se face membru fundatoru alu Asociatiunei.

In cãtu pentru scól'a de tiesutu, destinata a se infintiã la Sacele, subscriptiunile au ajunsu la sum'a de 1178 fl. v. a. si s'a decisu, cã fia care membru alu comitetului se continue cu colect'a, ér directorulu despartimentului este invitatu a incunoscintiã pre comitetulu centr. despre intentiunea de a pune aceea scóla de tiesutu sub auspiciile Asociatiunei, cu acelu adausu, cã la tempulu seu i se va asterne planulu si preliminariulu de spese.

— Cuprinsulu acelu procesu verbalu si alu comitivei dlui directoru din 29 Dec. an. trecutu se ieau spre placuta sciintia; biroulu este insarcinatu a espedã atãtu diplom'a de membru fundatoru pentru dlu Diam. Manole, cãtu si blanchete de quietantie; ér cu aceea ocasiune noului membru fundatoru si i se esprime votu de recunoscintiã publica.

Relativu la fabric'a de tiesutu, se se astepte inaintarea incóce a planului si preliminariulu de spese, pentru cã acestu comitetu se póta deliberã asupra acelei in-treprinderi laudabile in deplina cunoscintiã de lucru.

§. 75 ad Nr. 1, 4, 8 si 11. 1881. Redactiunile diarielor: „Luminatoriulu“ din Timisiór'a, „Biseric'a si scól'a“ din Aradu, „Fói'a scolastica“ din Blasiu, apoi si directiunea tipografiei „G. Lazaru“ dela Gherla ceru a li se transmite la fia-care dupa trebuinti'a ce arata in suma totala 3752 esemplarie din apelulu comitetului centrale, publicatu in scopulu espositiunei nationale.

— Dupa ce din cele 5000 esemplarie tiparite din apelu pãna la ajungerea acestoru cereri la comitetu apucaseru a se tramite 3777 esemplarie atãtu la despartiminte cãtu si la aproape 200 persóne de distinctiune, din esemplariile remase s'au mai potutu tramite numai la cele 2 Redactiuni din Timisiór'a si Aradu, ér spre a satisface si dorinti'a celorlalte 2 Redactiuni, cumu si a altoru persóne si grupe de inteligentia de ambele secse, se decide a se face din apelu a dou'a editiune, in numeru de 3000 esemplarie, si biroulu este insarcinatu cu esecutarea ei de urgentia.

§. 76. ad 3. 1881. Stefanu Csicsu Popu studentu in cl. V. gimn. din Clusiu, stipendistu din fundatiunea „Galiana“ submite indicele de studii si de portare pe periodulu I. 1880/1 cumu si quietantia pentru rat'a a dou'a de 20 fl.

Dupa-ce din indice se cunósce diligenti'a si bun'a portare a stipendistului, rat'a a dou'a de 20 fl. este a se avisá la cassa spre a-i se numerá.

§. 77. ad Nr. 7. 1881. Dlu protopopu I. Papiriu Popu din Iclodulu mare prin scrisórea sa din 5 Ianu-

ariu a. c. cere a-i se transmite atestatul de consanginitate alu studentului St. Csicsu Popu cu repausatulu preotu fundatoru Galianu, spre a trage la respundere pre autorulu aceluia.

— Precumu alte documente ale altoru suplicanti, asiã si acelu atestatu a trebuitu se se restituie suplicantului indata dupa ce i s'a votatu respectiv'a bursa. De altmintrea studentului Stefanu Csicsu Popu nu i s'a votatu acelu stipendiu pre temeiulu de consanginitate, cãtu mai vertosu pre alu atestatulului seu scolasticu, si alu portarei sale laudate de cãtra profesori, cu neclintit'a respectare a cuvintelor testamentului citatu in resolutiunea de dato 7 Decembre 1880 Nr. 349 si 351.

§. 78. ad Nr. 5. 1881. Comitetulu espositiunei propune si cere, cã comitetulu centrale se mijlocésca de la inaltulu gubernu 500 fl. subventiune in favórea espositiunei romane din 15/27 Aug. 1881.

— Dorinti'a comitetului espositiunei se se implinésca cu aceea modificare, cã biroulu comitetului centr. are a se adresá in acésta afacere la locurile competente pentru o subventiune de la statu in suma de 2000 fl. v. a.

§. 79. ad Nr. 15. 1881. Dlu canonicu Petru Popu din Lugosiu transmite 10 fl. v. a. cá tacsu de membru ordinariu pe anii 1880 si 1881.

— Se ieu spre sciintia si sum'a de 10 fl. s'a transpusu la cassa.

§. 80. ad Nr. 12. 1881. Se comunica raportulu secretariului despre tiparirea apelului si anecseloru relative la espositiune, cumu si conspectulu espeditiuniloru si alu speselor postali facute cu acele, in fine concepute circularielor si epistoleloru inaintate in aceea cauza la 18 directiuni ale despartiemintelor, la 10 pretori, 7 Redactiuni, 12 dómne si la alti cãtiva barbati de distinctiune, pe unde nu esista despartieminte.

Spesele facute cu acésta ocasiune au fostu 17 fl. 78 cr.

— Aceste lucrari se ieau spre sciintia, ér' sum'a speselor de 17 fl. 78 cr. este a se coperi din fondulu espositiunei de 700 fl. prin comitetulu aceluia.

§. 81. ad Nr. 29. 1881. Comisiunea esmisa cu ocasiunea ingropatiunei confratelui nostru Dr. Ios. Hodosiu asterne computulu speselor ingropatiunei, insoçitu de 14 documente.

— Se se dea in revisiunea dloru Bas. P. Harsianu si Vis. Romanu, spre a se poté avisá la cassa pentru plata.

Verificarea acestui procesu verbalu se concrede Domniloru: Dunc'a, Siulutiu si V. Romanu.

I. Bolog'a m. p.,

G. Baritiu m. p.,

v. presiedinte.

secretariu.

Lamu cetitu cu atentiune si nu amu afluu nimicu de a reflecta la conclusele aduse, si fidelu consemnate.

Sibiuu 18 Ianuariu 1881.

P. Dunc'a m. p.

Siulutiu m. p.

V. Romanu m. p.

Dela 15 Ianuarie, comitetulu a mai tienutu siedintia in 28 Februaru st. n. in care s'au pertractatu 13 obiecte; ér' între acéste au fostu cele mai ponderose procesele verbali luate in adunările generali ale următorieloru despartieminte: XI alu Silvaniei, XX alu Blasiului, VI alu Devei, VII alu Abrudului, precum si o interesanta descriptiune relativa la cestiuni de ale Asociatiunei din districtulu Naseudului. In aceeași siedintia s'au luate in discussiune si suplicele celor 21 de concurenti la 2 ajutórie de câte 25 fl. v. a. dela societatea „Transilvani'a“, destinate pentru invetiacei de profesiuni, si s'au votatu la unu invetiacelu de fauraria Dionisiu Georgiu Popu din Basesci in comitatulu Selagiului, si la Ioanu Morariu din comun'a Fofeldea invetiacelu de pantofaria.

Testulu intregu alu procesului verbalu din 28 Februaru se va publicá alaturea cu alte acte in unulu din numerii urmatori.

Mortalitatea.

Ne stau sub ochii nostrii cele mai triste rezultate ale numeraturei poporului din tóta Ungari'a si din Transilvani'a. In diece ani lungi, unu sporiu micu, neinsemnatu, numai de 182000. Adeca nicidecumu sporiu, ci scadimentu infricosiatu, pentrucá acésta cifra luata cá sporiu, se póte reduce prea bine la migratiunea necurmata a evreilor din alte tieri si dupa acestia la germani. Dara unde remane crescerea poporatiunei prin nasceri, fia numai de 1% sau si numai de 1/2 adeca de una persóna la 200?

In 1 Ianuaru 1870 s'au aflatu in Ungari'a propriu disa 11,117.634 locuitori, éra in Transilvani'a (fara cele 4 disticte rupte din ea) 2,101.727. Adaugemu la cifrele acéstea câte 1% pe fia-care anu si vomu vedea indata, care ar trebui se fia acuma, dupa 10 ani normai numerulu poporatiunei.

Acestu organa alu Asociatiunei nóstre a reflectatu in cei 11 ani ai existencie sale de mai multe-ori la cifrele statistice ale poporatiunei, a si publicatu studie si tractate statistice si higienice, a trasu paralele între poporatiunile tieriloru nóstre si ale altoru tieri. Ce póte face mai multu o fóia periodica, ce ese numai de doue-ori pe luna?

Au facutu altii in acésta materia neasemenatu mai multu, si daca studiele respective ale unui Keleti (alias Klette, renegatu) suntu scrise si publicate cu tendentie politice, cu atátu au fostu mai sincere ale biuroului statisticu din Bucuresci, relative la poporatiunile tieriei loru. In anulu espiratu a esitu dr. med. Felix cu discursulu seu academicu, la care 'i respunse bravulu P. Aurelianu. Curendu dupa aceea se publicá tristulu studiu alu dlui Bibicescu, tristu firesce in rezultatele sale, dupa care urmara unii medici, atátu cristiani cá dr. Istrate, cátu si evrei cá dr. Roth, Mendelsohn etc. De aici rezultara critice de diversa valóre, in totu casulu inse folositorie, pentrucá acelea descopere câteva rele sociali cum-

plite, o stare de barbaria, care nu mai e de suferitu nici pe o di.

Pána cându se voru face studie asupra funesteloru rezultate ale numeraturei din 1—10 Ianuaru 1881, executate in Ungari'a si in Transilvani'a, mai tragemu odata atentiunea lectoriloru asupra mesurorulu care se discuta in Romani'a in acésta cestiune de viétia intru tóta poterea cuventului. Ne fiindu in stare de a o tractá noi insine pe largu, imprumutamu aci o anticritica scurta, esita in una din foile partidei liberale „Telegrafulu“ din Bucuresci, care suna asiá:

Caus'a principala de ce moru romanii mai multu de cátu israelitii.

(Respunsulu meu lui d-rulu Roth).

Dilele acéstea au aparutu in diariulu „Romanulu“ o mica dare de séma bibliografica despre susu mentionat'á lucrare a d-rului Roth, intitulata „memoriulu asupra causerulu mortalitatii poporatiunei romano-crestine. Citind'o, noi amu fostu intristati cá autorulu acestui articulu n'a relevatu tocmai aceea ce a trebuitu se o faca in calitatea sa de bibliografu. Diariulu „Romanulu“ prin lucrarea seriósa a stimabilului seu redactoru I. Bibicescu, a deschisu la noi cestiunea miscarei poporatiunei romane. O cestiune de o gravitate mare; de o gravitate si mai mare, in momentulu cându s'a respanditu sgomotulu, dedusu din analis'a cifreloru statistice, cá poporulu romanu degenerédia.

D-nulu Bibicescu in oper'a sea intitulata: Miscarea poporatiunei in Romani'a dela 1870 pána la 1878, ne-a demonstratu cu o evidentia palpabila de poporatiunea relativa a Romaniei. Acest'a a si fostu scopulu lucrarei d-séle. Ca unu adeveratu romanu, acésta descoperire facuta in delungulu noptiloru petrecute in analis'a scrupulosá a unui materialu crudu, pe care nici o mâna pána la densulu nu l'a atinsu, d. Bibicescu a fostu inspaimentatu de deductiunea facuta, si éta pentru ce elu termina scrierea sea prin acéste cuvinte:

„Facu apelu la toti barbatii cari — la guvernulu, in parlamentulu, in presa, se přeocupa cu dreptu cuventu „de sórt'a Romaniei, se iea in mâna acésta cestiune de unu „interesu nationalu atátu de mare, se o studieze din „tóte fazele ei, se o caute si se gasésca remediile reului „si se le aplice fàra intardiere. In o cestiune cá acésta, „nepasarea aru fi o yina neertata.“

Apelulu facutu de diariulu Romanulu prin pén'a redactorului seu I. Bibicescu, a fostu auditu. Unii — au respunsu la acestu apelu stimulasi prin nisce sentimente romanesci, punendu-se la lucru, fàra nici o idea precugetata, fàra nici unu altu scopu, de cátu a sacrificá (?) deductiunea facuta de cátre diariulu Romanulu si a propune tóte remediile capabile a vindeca reulu; altii — s'au pusu pe lucru, cu unu scopu veditu de a combate, déca nu rezultatulu lucrarei susu mentionate, apoi sicuru tendinti'a operei.

Intre cei d'anteiu mentionamu in primulu locu pe eruditulu nostru dr. C. I. Istrati, care in oper'a sa: O

pagina din istoria contemporană a României, nu numai că a confirmat în totu deducțiunea făcută de d. I. Bibicescu, ci încă, a adus un material pretios pentru a aterne în fața fiecărui roman, în toată goliciunea sa, această teribilă deducțiune; că doctorul în medicină și că romanul prin sentimente, el și a împlinit cu sântenie sarcina pe care și a impus-o în această lucrare. Nu voi vorbi aci despre defectele operei sale, care constau în aceea, că în loc de unicul remediu radical: reorganizatiunea stării actuale economice a țeranului roman, el propune nise paliative și da, în ultimele sale capitole, o polemică cu guvernul actual, care n'are locul său în o operă de o valoare asiatică de mare ca această.

Între cei de alu doilea punem pe dr. Roth în primul loc și dupe dânsul vinu coreligionarii săi dr. Mendelsohn, Finkelstein, etc.

D-rul Roth a intitulat cartea sa: *Memoriu asupra cauzei mortalității populației romano-crescine*; ceea ce mi da a presunune, că dr. Roth este convins de existența în România de romani necrescini. Noi nu suntem de acei cari lăga *romanismul cu ortodoxismul* cu nise legături indisolubile, dar trebuie să nu negăm adevărul dicându, că până astăzi în decursul istoriei poporului nostru n'amu veduți romani trecându în religia mosaică. Dacă dr. Roth dorea prin această intitulare a cartii să se ne amintescă despre împămentenirea cătoru-va sute de israeliti, apoi prin această împămentenire ei devenindu cetățeni ai României, n'au devenit romani de naționalitate.

Amu relevat această, numai pentru a arată, că chiaru punendu titlul cartii sale dr. Roth avuse de jă, o idee preconcepțată.

Ce l'au stimulat pentru a scrie această carte?

Unu singuru lucru. D. Bibicescu în operă sa ne au relevat faptul, că în momentul cându populația română în România scade, populația israelită se înmulțesc. Dr. Roth s'a însărcinat a demonstra cauzele acestui evenimentu.

Elu ne face a studia cele 5 carti ale Pentateucului, recomandându frumosele legi igienice prescrise de Moise poporului israelit; elu ne dice, analizându starea miserabilă a poporului roman, că poporul nostru este cu totu lipsit de sentimentul conservării, de ori ce reguli igienice în viața domestică și socială și termina făcendu deducțiunea:

„*Ță daru adevăratele cauze ale statisticei neproporționate între ambele confesiuni în România. Pe cându la locuitorii unei și aceluși țeri, cari locuiesc aceluși solu, respiră în aceeași atmosferă, în fine espusi ambele la aceleși influențe climatice, telurice, etc. se constată la confesiunea mosaică o statistică normală, adică ca numărul născerilor întrec pe alu deceselor; pe cându la crescini, statistică este inversă, adică decesele întrecu numărul născerilor, faptu care va dură, până cându condițiile igienice nu se voru ameliora.*

„*Escedentulu deceselor asupra născerilor se manifestă și mai multu la locuitorii comunelor urbane. E știutu că chiaru în orășele mari ale României, majoritatea populației crescine, e departe d'a avea încă simțulu ajutorului medicalu. — Fie-care dintre confrății mei își va consimți, că chiaru în capitală, unde s'aru pretinde o cultură mai înaintată de cătu în provincii, suntu multe familii, cari nu tocmai din cauză lipselor de mijloc pecuniare, nu vedu ani întregi unu medicu în casă loră.*

„*Pe cându deca ne uităm la Evrei, vedem o situațiune cu totu contrară. Conservarea proprie este asiatică de multu dezvoltată, în cătu imediatu la ori-ce maladie chiaru neînsemnată, fie elu celu mai săracu, chiamă pe doctoru. Unu faptu cunoscutu de ori-ce medicu practic în toată țără, că are mai multă ocupațiune la locuitorii de confesiune mosaică de cătu la crescini; nu dară din cauză mai deselor înbolnaviri la cei d'ânte, dară din cauză că Evreii chiamă în totu deauna și la ori-ce maladie pe doctoru.*

Asiatică dară poporul romanu, după opiniă și convingerea profundă a d-lui Roth, mōre și degeneră numai prin faptul, că religia sa nu și prescrie nise legi igienice, cându poporul israelit, avendu această prețioasă moștenire de la Moise, cresce și populăză mereu țără Romană asiatică, că locul golu lasat de unu Roman mortu se ocupa de unu israelit viu.

Acăstă este opiniunea, dicem noi, a dr. Roth. Diariulu „*Romanulu*” recomandă cartea lui comitetulu sanitaru dicendu:

„*Ceea ce în societățile antice au facutu religiunile, în societatea modernă trebuie să facă comitetulu de igienă.*”

La o carte cu o deducțiune ironică că a doctorulu Roth, diariulu *Romanulu* ne dă unu consiliu de ironie muscatōre. Închipuți-ve pe dr. Roth chiamat într'o bună dimineața la unu bolnavu din mahala, actualminte înundat de zapadă, care se topesc. Într'o colibă umedă, cu unu aeru infectu, zace unu bolnavu rosu de febră și frigurilor. În sobă nici o scântie de foc; patu de paie putred și umed; bolnavulu e învelit cu nise zdrenție, care nu sunt capabile să l'incălzească. Ce are să prescrie dr. Roth acestui bolnavu? O locuință sanatoasă, o plăpână caldă, o mâncare substanțială și căte-va grame de chimic sulfuric. Nu este o ironie acestu consiliu alu doctorulu în fața miseriei hidose?

Și cine și acelu bolnavu? Acestu bolnavu se numesc poporul romanu, înțelegă-va dr. Roth, că acolo unde domnescă această miserie hidosă, legile igienice nu potu nimicu. Va fi înțelesu diariulu *Romanulu*, că comitetulu sanitaru e impotentu față cu starea actuală a țeranulu romanu.

Acă e cauză depopulației relative a poporulu romanu, și nu în lipsă de sentimentul conservării și de legi igienice, care după disele doctorulu Roth, lipsesc poporulu romanu.

Ca răspunsu personalmente doctorulu Roth, și voi dice, că caracterulu inversu alu cifrelor statistice în pri-

vinti'a israelitoru consta, nu in ceea ce crede dr. Roth, dar in o cauza multu mai mare, intr'o cauza puramente economica.

Grosulu poporatiunei israelite consta in bancheri, negustori, zarafi, precupeti, carcimari si vëndiatori de maruntisiuri, samsari etc. pâna la infinitu. Din 400,000 (??) israeliti locuitori ai Romaniei, abia 7 la suta suntu puru si simplu muncitori. Iata pentru israeliti.

Grosulu poporatiunei romane consta in acea massa, care pórta falniculu nume de plugariulu romanu. Iata pentru romani.

Va fi intielesu óre d. Roth, ca aceste doua conditiuni suntu incomparabile; ca calulu, mas'a si o pétr'a nu facu trei, regula pe care o cunósce fie-care scolaru. Pentru a-i dovedi acésta, vomu sfârsi prin unu micu tablou statisticu 1):

D. Röhrich dice, cà la 1000 de insi nascuti, remanu in viatia la ómenii avuti dupe 5 ani: 943, la seraci 605; dupe 10 ani, la avuti: 938, la seraci 408; la 20 ani, la avuti 866, la seraci 506; si la 70 ani, la bogati ajungu 235 de insi, la seraci 15; la 80 de ani la avuti 87, la seraci 7.

Éta respunsulu nostru la tóta cartea d-lui Roth; acestu micu tablou 'i respunde lamuritu, ca nu legile igienice ale lui Moise scapa pe poporulu israelitu de la degeneratiunea in care se afla poporulu romanu; si nu comitetulu sanitaru ne va scapa din acésta prapastie, in care ne-a adusu istori'a trecutului nostru. A—re.

Nr. 21. E. R.

Publicatiune.

Se aduce prin acésta la cunoscintia, cà pâna la datulu de mai josu s'au infiintiatu comitete locale de espositiune:

1. In Brasiovu, presidentu dlu Diamandi Manole comerciantu;
2. In Satu-lungu (pentru Sacele), presidentu Ioanu Dorca directoru alu scóleloru normale din Satu-lungu (Hosszufalu);
3. In Bescu (pentru Trei-scaune), presidentu Dimitrie Coltofeanu preotu;
4. In Feldiór'a, presidentu Iosifu Morariu invetiatoru dirigentu la scólele romane;
5. In Becleanu, presidentu Simeonu Moldovanu, invetiatoru principalu;
6. In Lapusiulu ungurescu, presidentu Vasilie Mustea protopopu;
7. In Desiu, presidentu Gavrielu Manu avocatulu;
8. In Sieic'a mare presidentu Nicolau Racotia medicu cercualu;
9. In Mediasiu, presidentu Dionisiu Romanu cancelistu;

10. In Biertanu (Birthelm), presidentu Dionisiu Chendi administratoru ppescu in Siarosiu, post'a ultima Elisabetopole.

Sibiiu, 13 Fauru 1881.

Dela comitetulu espositiunei romane.

P. Cosm'a m. p.,
pres.

Eugenu Brote m. p.,
secret.

Aprópe gratis!

carti de minune eftine mai pe nimicu.

Amoru si dincolo de mormentu. Novela de Ponson du Terail traducere de N. F. Negrutiu. Pretiulu 30 cr.

Biblotec'a Sateanului romanu. Cartea I. II. III. cuprindu materii fórte interesante si amuzante. Pretiulu la tóte trei e 75 cr.

Colecta de recepte din economia, industria, comerciulu si chemia, pentru economi, industriari si comercianti. Pretiulu 40 cr.

Apologie. Discussiuni filologice si istorice maghiare, privitórie la romani, invederate si rectificate de dr. Gregoriu Silasi. PARTEA I. Paulu Hunfalvy despre Cronic'a lui Georg. Gabr. Sincai. Pretiulu 30 cr.

Renascerea limbei romanesci in vorbire si scriere, invederata si apretiatu de dr. Gregoriu Silasi. Pretiulu 40 cr.

Ifigeni'a in Aulid'a. Tragedia in 5 acte, dupa Euripide, tradusa in viersuri de Petru Dulfu. Pretiulu 30 cr.

Ifigeni'a in Tauri'a. Tragedia in 5 acte, dupa Euripide, tradusa in viersuri de Petru Dulfu. Pretiulu 30 cr.

Brand'a séu Nunt'a fatala. Schitia din emigrarea lui Dragosiu. Novela istorica nationala. Pretiulu 20 cr.

Elu trebuie se se însóre. Novela de Mari'a Schwarz, traducere de N. F. Negrutiu. Pretiulu 25 cr.

Secretele aloru trei nopti séu trei morti vii. Romanu anglesu dupa Frankstein de Pamfilu J. Grapini. Pretiulu 50 cr.

Romanii la Plevn'a. Dissertatie de dr. A. P. Alessi. Pretiulu 20 cr.

Tóte acestea la olalta se dau abonantiloru cu pretiulu bagatelu de 2 fl. v. a.

A se adresá la Imprimari'a „Georgiu Lazaru” in Gherla (Szamosujvár).